

GJYKATA E QARKUT NË PRIZREN

C.No.66/2001

27 Mars 2002

Prizren

NE EMËR TË POPULLIT

Gjykata e Qarkut Prizren, në trupin e vet gjykues të përbërë nga gjykatësja ndërkombëtare, Hajnalka Karpati, kryetare e trupit gjykues, gjykatësve ndërkombëtar Birgit Lange - Klepsch dhe Timothy Clayson, antarë të trupit gjykues, të ndihmuar nga procesverbalmajtësja Fllanza Shporta, duke vendosur në çështjen kriminale kundër SAVA MATIC, nga Rahoveci, i akuzuar për Krime Luftë kundër popullsisë civile, siç parashihet nga neni 142 i Kodit Penal të Jugosllavisë, bërë i zbatueshëm në pajtim me Rregulloren e UNMIK – ut, 1999/24, sipas padisë së ngritur nga Prokurori Publik i Qarkut të Prizrenit, CC. Nr.310/99 datë 11 Shtator 2000 pasi që gjykimi kryesor u mbajt në publik me datat 22,27,29 Nëntor, 4,5,6,10 Dhjetor 2001, 4,24,25 Janar, 6,18 Shkurt, 7,19,20,25,26 dhe 27 Mars, 2002 në prani të palëve, Prokurorit Publik të Qarkut, Skënder Morina, të të akuzuarit dhe avokateve të tij mbrojtëse, Branka Slani Taborosi dhe Bozidarka Stajkovic të dyja prej Beogradi, dhe Vahide Braha, përfaqësuese e palës së dëmtuar; Me 27 Mars 2002, në prani të të akuzuarit Sava Matic, Prokurorit Publik Skënder Morina, avokateve mbrojtëse Branka Slani dhe Bozidarka Stojakovic dhe përfaqësueses së palës së dëmtur Vahide Basha, vendosi dhe shqiptoi në publik këtë:

VENDIM

I akuzuari Sava MATIC, nga Rahoveci, i lindur me datën 25 Janar 1963 në Rahovec, i biri i [REDACTED] dhe i [REDACTED], kosovar serb, me shkollë fillore të kryer, me profesion pastrues, beqar, me gjendje ekonomike të varfër, i pa dënuar më parë, në paraburgim që prej datës 27 Dhjetor 1999

ËSHTË GJETUR I PAFAJSHËM

Për veprën kriminale të Krimeve të Luftës kundër popullsisë civile të paraparë nga neni 142 i Kodit Kriminal të Jugosllavisë, bërë i zbatueshëm prej Rregullores së UNMIK – ut 1999/24,

Për arsye të

Mungesës së provave në pajtueshmëri me nenin 350, paragrafi 3 i LPP.

Prandaj, i akuzuari Sava Matic,

LIROHET

NGA AKUZAT E PARAQITURA NGA Padia C.C No.310/99, datuar me 11 Shtator 2000, që gjatë konfliktit të armatour në Rahovec në muajin Korrik 1998 dhe në kohën e luftës në Kosovë, nga data 23 Mars 1999 deri me datën 12 Qershor 1999 në territorin e Komunës së Rahovecit dhe në fshatrat e Krushës së Madhe dhe Potaconit të Ultë, theu ligjin ndërkombëtar duke marrë urdhëra nga lart, duke ndërmarrë sulme ndaj popullsisë civile të pambrojtur e të ekspozuar ndaj vuajtjeve, për sjellje jo njerëzore, ndërkohe që po zbatonte masat e frikësimit dhe të terrorit, vjedhje të pasurive private në sasi të mëdha dhe të paligjëshme të cilat nuk ishin të nevojshme për qëllime ushtarake, duke djegur shtëpitë, plackitur pasuritë që i takonin popullsisë shqiptare në atë mënyrë që si pjesmarrës i formacioneve paraushtarake të policisë serbe në Rahovec, ka urdhëruar pjesmarrës të tjerë që të përfshihen në krimet e përmendura, duke veshur uniformë të kamufluar policie, duke mbajtur armë automatike snajper dhe revolver, duke marrë pjesë në likuidimin e 42 fshatarëve të fshatit Krusha e Madhe, që ndodhi me datën 26 Mars 1999 dhe në atë rast 42 njerëz janë vrarë midis tyre, O [REDACTED], S [REDACTED], B [REDACTED], H [REDACTED], R [REDACTED], R [REDACTED], A [REDACTED], H [REDACTED], H [REDACTED], etj., të gjithë prej Krushës së Madhe. Ai gjithashtu mori pjesë në rrahjen e popullsisë në fshatrat e Pocanit të Ultë duke i keqtrajtuar ata fizikisht dhe psikologjikisht, si [REDACTED], A [REDACTED], I [REDACTED], Z [REDACTED], A [REDACTED], H [REDACTED], H [REDACTED], H [REDACTED] dhe S [REDACTED], H [REDACTED] të cilët pasi i rrahën, i lidhën me tela në kollonat e hardhive.

Paraburgimi ndërpritet sipas nenit 353, paragrafi 3 të LPP.

Palët e dëmtuara këshillohen që të paraqesin kërkesë për kompensime materiale brenda procedurës civile në pajtim me nenin 108 paragrafi 3 i LPP.

Bazuar në nenin 99, paragrafi 1 në lidhje me nenin 95, paragrafi 2 dhe pikat 1-5 të LPP kostoja e procedurës, përfshirë edhe shpenzimet e domosdoshme të të akuzuarit dhe shpenzimet e domosdoshme dhe pagesat e avokatëve mbrojtës duhet të paguhet prej buxhetit të gjykatës.

Duke arësytuar

Padia:

I akuzuari Sava Matic ishte ngarkuar në pajtim me Padinë C.C.No.3120/99 datuar 11 Shtator 2000 që ishte në fillim amenduar në fjalën e mbylljes së prokurorit publik gjatë gjykimit të mëparshëm kryesor dhe së dyti gjatë këtij gjykimi kryesor dhe kur disa emra më shumë të viktimave, u shtuan. Është hamendësuar kundër tij se gjatë konfliktit të armatosur, në Rahovec, në muajin Korrik 1998 dhe në kohën e luftës në Kosovë nga 23 Marsi 1999 deri më 21 Qershor 1999 në territorin e Komunës së Rahovecit dhe në fshatrat e Krushës së Madhe dhe Potaconit të Ultë, theu ligjin ndërkombëtar duke marrë urdhëra nga lart, duke ndërmarrë sulme ndaj popullsisë civile të pambrojtur e të ekspozuar ndaj vuajtjeve, për sjellje jo njerëzore ndërkohe që po zbatonte masat e frikësimit dhe të terrorit, vjedhje të pasurive private në sasi të mëdha dhe të paligjëshme të cilat nuk ishin të nevojshme për qëllime ushtarake, duke djegur shtëpitë, plackitur pasuritë që i takonin popullsisë shqiptare në atë mënyrë që si pjesmarrës i formacioneve

paraushtarake të policisë serbe në Rahovec, ai ka urdhëruar pjesmarrës të tjerë që të përfshihen në krimet e përmendura, duke veshur uniformë të kamufluar policie, duke mbajtur armë automatike snajper, dhe revolver, duke marrë pjesë në likuidimin e 42 fshatarëve të fshatit Krusha e Madhe, që ndodhi me datën 26 Mars 1999 dhe në atë rast 42 njerëz janë vrarë, midis tyre, O [REDACTED] S [REDACTED], B [REDACTED] H [REDACTED], R [REDACTED] R [REDACTED] A [REDACTED] H [REDACTED], F [REDACTED] i H [REDACTED], etj., të gjithë prej Krushës së Madhe. Ai gjithashtu mori pjesë në rrahjen e popullsisë në fshatrat e Pocanit të Ultë duke i keqtrajtuar ata fizikisht dhe psikologjikisht, si G [REDACTED] A [REDACTED], I [REDACTED] Z [REDACTED], A [REDACTED] H [REDACTED] H [REDACTED] dhe S [REDACTED] H [REDACTED] të cilët pasi u rrahën më pas, i lidhën më tela në kollonat e hardhive.

Kompetenca e Gjykatës

Kompetenca Territoriale

Sipas Kodit të Procedurës Penale të Jugosllavisë të paraparë nga neni 22 i LPP, juridiksioni i gjykatës është i përcaktuar sipas rastit dhe ligjit të zbatueshëm në republikat dhe krahinat autonome.

Ligji i Kosovës mbi Rregullimin e Gjykatave (LRRGJ) shpreh se gjykatat e qarqeve janë kompetente për të dëgjuar çështje kriminale ku përfshihen akuza për të cilat ligji parashikon një denim prej pesë ose më shumë vjetësh në burgim sipas nenit 29 të LRRGJ. Juridiksioni territorial i lihet një gjykate në qarkun ku një vepër kriminale është hamendësuar të jetë kryer sipas nenit 26, paragrafi 1 i LPP. Vendndodhja e ngjarjes në pyetje ishte në zonën e Prizrenit dhe sipas Padisë, Gjykata e Qarkut në Prizren ka juridiksionin mbi të.

Përbërja e Trupit Gjykses

Bazuar në emërimin e bërë nga ana e Departamentit të Drejtësisë, duke vepruar sipas vendimit të nënshkruar prej PSSP me datën 26 Korrik 2001, nën Rregulloren e UNMIK – ut 2000/64, u emëruan Gjykatësja Ndërkombëtare, Hajnalka Karpati, si Kryetare e Trupit Gjykses si dhe gjykatëset ndërkombëtar Birgit Lange – Klepsch dhe Timothy Clayson, antarë të trupit gjykses.

Asnjë prej palëve nuk e kanë kundërshtuar përbërjen e trupit gjykses.

Gjykimi i parë kryesor kundër Sava Maticit u mbajt gjatë Janarit 2001 përpara Gjykatës së Qarkut të Prizrenit, e cila kaloi vendimin C.N0.48/2000 datë 29 Janar 2001 dhe e dënoi të pandehurin 2 (dy) vjet burgim për vepërën kriminale të dëmtimevë të lehta trupore sikundër që parashihet prej nenit 39, paragrafi 2 i Kodit Penal të Kosovës, ndonëse padia e ngarkonte të pandehurin me veprën kriminale të krimeve të luftës të parapare nga neni 142 i Kodit Kriminal të Jugosllavisë.

Vendimi i sipërshënuar u hodh poshtë nga Gjykata Supreme e Kosovës, A.P Nr. 94/2001 datë 13 Qershor 2001 bazuar në apelin e paraqitur prej dy palëve dhe e gjithë çështja u kthye në instancën e parë për rigjykim për shkak të vendosjes së fakteve në

mënyre të gabuar dhe të pamjaftueshme duke dhënë instruksione specifike për trupin e ri gjykues se si të procedonin dhe cilët dëshmitarë duhej të dëgjoheshin.

Rigjykimi filloi me datën 22 Nëntor 2001 duke proceduar bazuar në këto kërkesa.

I akuzuari **Sava Matic** i mohoi të gjitha akuzat si fabrikime kundër tij duke deklaruar se ai ka patur gjithmonë mardhënje të mira me shqiptarët në zonën e Rahovecit, duke deklaruar që çdokush duhet të dijë mirë që në rast se ai do të kishte vrarë dikend, ai përfundimisht nuk do të kishte qëndruar në territorin e Kosovës. Ai dha një spjegim në lidhje me uniforma të ndryshme që ai ka veshur gjatë të ashtuquajtrës "ofensiva e parë" gjatë Korrikut të vitit 1998 kur ai kishte një uniformë të vjetër ngjyrë ulliri dhe gjatë bombardimeve të NATO – s, nga Marsi deri në Korrik 1999 kur ai ishte thirrur si rezervist prej Mbrojtjes Territoriale duke vepruar si roje në rrugën kryesore në Rahovec duke patur të njejtën uniformë thuajse gjatë tërë vitit 1999 dhe ku i kishin dhënë një pushkë snajper. Gjatë asaj kohe, komandanti i tij ishte S [REDACTED] G [REDACTED]

Dëshmitari H [REDACTED] A [REDACTED] deklaroi se nuk e kishte njohur të akuzuarin përpara luftës por iu kujtua kur i akuzuari erdhi tek ai, kur po punonte në fushë me datën 23 Prill 1999, dhe urdhëroi që ti sillnin 10 litra qumësht për ushtrinë, në vendin e quajtur "Rastova", gjithashtu duke deklaruar që ai dëgjoi që i akuzuari dhe disa persona të tjerë erdhën tek dëshmitari I [REDACTED] Z [REDACTED] dhe rrëmbyen 100 DEM prej tij duke i drejtuar një snajper, megjithatë, ai tha se askush nuk erdhi në shtëpinë e tij për ta kërcënuar.

Dëshmitari Xh [REDACTED] A [REDACTED] e njihte të akuzuarin që para luftës dhe ishin shokë. Ai deklaroi se të njejtën gjë rreth incidentit me datën 23 Prill i cili ishte thënë edhe prej dëshmitarit H [REDACTED] A [REDACTED]. Xh [REDACTED] A [REDACTED] paraqiti një ankesë personale kundër Sava Maticit për dëmtime të dukshme kur ishte rrahur. Ai shkoi tek një doktor privat i cili nuk i dha ndonjë çertifikatë mjeksore që kurse i dëmtuari A [REDACTED] nuk besonte se atij do ti nevojitej ndonjëherë por, deklaroi se tani mund të kërkonte një të tillë.

Ai nuk e ka parë të akuzuarin vetë duke vrarë tre të rinj shqiptarë me datën 12 Prill 1999 por e kishte parë atë së bashku me vëllëzërit V [REDACTED] në fshatin Bratotin kur ata erdhën bashkë me 12 tanke të cilat rethuan fshatin me afërsisht 150 ushtarë - paraushtarakë kur të gjithë fshatarët ishin urdhëruar që të mblidheshin në qedrën e fshatit dhe gratë e fëmijët u ndanë prej burrave. Ai dhe shqiptarë të tjerë ishin rrahur prej paraushtarakëve serbë me qëllim që tu tregonin atyre ku fshihej UCK dhe e urdhëruan atë dhe disa shqiptarë që të shkonin dhe të mblidhnin më shumë se 20 trupa të vdekur ku edhe kishin parë njerëz të tjerë të plagosur që kishin mbetur të shtrirë por nuk mund të jepnin informacion të qartë që ka të bëjë me detaje të sakta rreth numrit të të vdekurve dhe të plagosurve.

Në lidhje me ndodhinë e 25 Prillit 1999 ai tha, S [REDACTED] G [REDACTED] dhe Sava Matic erdhën tek shtëpia e tij duke deklaruar se asnjë nuk ka përdor kërcënimin për të marrë para nga I [REDACTED] Z [REDACTED]; ishte në të vërtetë ai i cili iu dha parate atyre për t'i blerë cigare.

Dëshmitari përmendi një ngjarje kur Sava Matic, vëllai i tij [REDACTED] dhe të tjerët e rrahën atë me datën 3 Shtator 1998 gjatë të ashtuquajturës "ofensiva e parë" por ai nuk hamendësoi se ngjarja e asaj dite kishte ndonjë lidhje me ngjarjet e hamendësuara në këtë çështje.

Dëshmitari I [REDACTED] Z [REDACTED] konfirmoi se ai i dha 100 DEM të akuzuarit me datën 25 Prill 1999 për ti blerë atij kafe dhe duhan pasi që shqiptarët nuk guxonin të shkonin në Prizren por Sava Matic nuk iu solli asgjë. I akuzuari nuk bëri kërcënime. Dëshmitari ka dëgjuar rreth keqtrajtimit të A [REDACTED] dhe H [REDACTED] H [REDACTED] nga babai i tij por nuk i ka parë vetë personalisht.

Dëshmitari S [REDACTED] Z [REDACTED] e njihte të akuzuarin Sava Matic dhe vëllain e tij [REDACTED] që përpara luftës. Ai ishte ngarkuar prej autoriteteve serbe që të raportonte të gjitha ngjarjet që ndodhnin në fshat dhe ishte informuar rreth incidentit të vreshtës prej A [REDACTED] H [REDACTED] por nuk vuri re dëmtime në faqen e tij apo në trup. Gjithashtu, ai nuk e ka parë të akuzuarin Matic në ndonjë uniformë gjatë luftës, përderi sa ai nuk shkonte ndokund në atë kohë duke qenë i shqetësuar që të gjithë serbët ishin ose në polici ose në forcat paraushtarake.

Dëshmitari Q [REDACTED] S [REDACTED] gjithashtu kishte të njëjtën detyrë të raportonte për çdo gjë që ishte duke u bërë në zonë derisa ai njihte shumë njerëz; ai gjithashtu e njihte Sava Maticin prej shumë vitesh përpara luftës. Ai kishte dëgjuar për ngjarjen e vreshtës kur i akuzuari kërkoi qumësht nga dëshmitari H [REDACTED] t A [REDACTED] me datën 23 Prill 1999 por nuk e ka parë të akuzuarin Matic pasi qëndronte në shtëpi. Dëshmitari dëshmoi sa njerëz kishin ardhur tek ai dhe ankoheshin rreth sjelljes së të akuzuarit Matic i cili ishte veshur në uniformë dhe shoqëruar prej serbësh të tjerë kur ata kapën dy të rinjtë shqiptarë në fushë, trupat e të cilëve ishin gjetur një ditë më pas në kosh të plehrave.

Dëshmitari H [REDACTED] H [REDACTED] shkoi me vëllain e tij për të krasitë vreshtat me datën 23 Prill 1999 duke deklaruar se në të vërtetë ata ishin detyruar me forcë që të punonin por të këshilluar nga Q [REDACTED] S [REDACTED] dhe S [REDACTED] Z [REDACTED] se kur do të ishin të lejuar që të shkonin.

Ai deklaroi se e ka parë të akuzuarin Matic në rroba kamuflazhi të ushtrisë jugosllave i shoqëruar prej tre personave të tjerë kur po i rrihnin me duar të lidhura me tela në bandierat e rrushit. Dëshmitari deklaroi se ata po i rrihnin me duar, shqelma dhe pushkë deri sa iu binte te fikte. I akuzuari Matic ishte i armatosur me pushke snajper dhe të tjerët, midis të cilëve ai njohu S [REDACTED] G [REDACTED], kishte armë automatike dhe e drejtoi armën në kokën e tij në një mënyrë kërcënuese. Gjithashtu nuk e pa të akuzuarin Matic pas incidentit.

Dëshmitari SH [REDACTED] H [REDACTED] e takoi të akuzuarin Sava Matic për herë të parë me datën 23 Prill 1999 dhe praktikisht konfirmoi deklaratën e dhënë prej vëllait të tij H [REDACTED] H [REDACTED], por specifikoi që i akuzuari Sava Matic ishte ai që e drejtoi armën në mjekrrën e vëllait të tij por deklaroi se ai nuk mund të bënte një dallim midis Sava Matic dhe S [REDACTED] G [REDACTED].

Dëshmitari A ■ H ■ (babai i dëshmitarëve S ■ dhe H ■) ishte rrahur prej dy romëve gjatë ngjarjes së vreshtës me datën 23 Prill 1999. Ai nuk është i sigurtë rreth rrolit të Sava Maticit në këtë ngjarje dhe as mund të thotë se kush ishte ai që në të vërtetë e kërcënoi djalin e tij. Ai nuk ishte i sigurtë rreth uniformës që kishte veshur i akuzuari dhe gjithashtu nuk dha detaje specifike në se vetëm djali i tij ishte i lidhur për telash apo ai ishte po ashtu.

Gjykata i dëgjoi të gjithë këta të katër që i mbijetuan masakrës së “Varrezës së Romëve” prej Krushës së Madhe. Tre prej tyre ishin në të njejtin grup pas ndarjes dhe një prej tyre ishte i vetmi i mbijetuar i grupit tjetër.

Dëshmitari A ■ Z ■ dëshmoi masakrën e Krushës së Madhe të 25 Marsit 1999 kur së bashku me civilët shqiptarë i duhej të ikte nga fshati duke u fshehur tërë natën në pyll deri sa forcat e rrugllta të ushtrisë jugosllave erdhën në rajon dhe i urdhëruan ata që të ktheheshin në fshat ku u ndaluan nga 14 – 15 policë të cilët i ndanë burrat prej grave dhe fëmijëve duke i urdhëruar që të shkonin në drejtime të ndryshme për në Shqipëri. Pasi që i ndanë burrat, të vjetër e të rinj, në disa grupe gjithashtu iu dhanë drejtimin se nga të shkonin. Pasi u ndanë në grupe të vogla duke u drejtuar për në prua, ata dëgjuan të shtëna dhe u rrëzuan bashkë me J ■ D ■ duke bërë si të vdekur. Pas një periudhe të caktuar kohe duke parë që forcat e policisë kishin shkuar ata filluan të largoheshin nga skena e masakrës ku dalluan S ■ G ■ i cili iu bashkua atyre në rugën për në fshatin Nagavc. F ■ S ■ në grupin tjetër ishte plagosur po ashtu.

Në rrjedhë të provave të tij në gjykimin e dytë, dëshmitari deklaroi se: ai “mendonte” se i akuzuari Matic ishte midis atyre që kryen krimin. Shumë kohë më parë, në verën e vitit 1999 atij i është treguar fotografia e të akuzuarit nga policia e UNMIK – ut – kjo ka ndodhur shumë kohë më parë se sa të fillonte gjyqi dhe ai nuk ishte i sigurtë në atë kohë nëse i akuzuari ishte njeriu për të cilin bëhej fjalë. Në një pikë të gjyimit të dytë ai deklaroi se i akuzuari Matic i veshur në tesha policie ishte një person i cili i printe grupit që kreu masakrën por nuk ka dëgjuar se kush ka dhënë urdhër që të vriten civilët. Dëshmitari po përpiqej të bënte atë që mund të bënte për të thënë të vërtetën në provat që sollli dhe la hapur mundësinë që i akuzuari mund të mos kishte qenë doresi i krimin.

Dëshmitarit J ■ D ■ iu desh ta lente fshatin me datën 25 Mars 1999 me një grup civilësh. Ai deklaroi në provat e veta se ai e ka njohur të akuzuarin Matic si një udhëheqës të një grupi prej 15 policësh të cilët i urdhëruan civilët që të ndaheshin nga gratë dhe fëmijët dhe pas kësaj filluan të gjuajnë mbi burrat. Ai e vuri re të akuzuarin duke folur me O ■ S ■ menjëherë përpara ndarjes por nuk e pa atë pas ndarjes kur u dëgjuan gjuajtjet.

Ai gjithashtu dëshmoi se A ■ Z ■ ishte i pari i cili kërcëu në një çufërr prej përroit duke pretenduar se ishte qëlluar për vdekje dhe menjëherë ai dhe S ■ G ■ e shoqëruan dhe mbetën të shtrirë deri sa forcat policore e kishin lënë vendin e ndodhisë. Dëshmitarit iu treguan fotografitë prej policisë së UNMIK – ut disa herë gjatë

Shtatorit/Tetorit të vitit 1999 kur ai me hamendje e njohu të akuzuarin, ndonëse në gjyqin e mëparshëm deklaroi se ai nuk e kishte parë kurrë të akuzuarin personalisht, por veç sa kishte dëgjuar që ai ishte një udhëheqës i grupit të 15 policëve.

Trupi gjykues konsideroi që besimi i tij sikur ai e kishte identifikuar personin e vërtetë, ishte bërë më i fortë në mendjen e tij me kalimin e kohës që prej kohës kur kishte ndodhur incidenti dhe sipas kësaj, konstatimi i tij se i akuzuari ishte përgjegjës duhet të merret me reserve.

Dëshmitari dhe i dëmtuari S [REDACTED] G [REDACTED] kishte parë se si forcat e ushtrisë jugosllave hyne në fshatin e tyre me datën 24 Mars 1999 dhe, duke i vënë flakën shtëpive i detyruan njerëzit që të lenin pasuritë e tyre dhe gjithashtu dëgjoji shpërthime të mitrolozave pas ndarjes së burrave nga gratë dhe fëmijët. Ai deklaroi se i akuzuari Matic ishte në një grup prej 15 policësh që urdhëruan ndarjen. Ai gjithashtu deklaroi se i akuzuari Matic ishte në një grup policësh të cilët shoqëruan një grup burrash pas ndarjes.

Gjatë këtij rigjykimi dëshmitari rikujtoi disa detaje shtesë përtej atyre që ai kishte deklaruar më parë. Më parë ai kishte thënë se i akuzuari kishte një revolver ndërsa në gjyq ai deklaroi që ai kishte dy thika rreth gjoksit si dhe një revolver.

Këta tre dëshmitar konfirmuan deklaratimet e tyre gjatë vizitës në skenën e krimit dhe mospërputhjeve në disa detaje të dhëna prej tyre mund të jenë eliminuar për aq sa ka të bëjë me masakrën. Megjithatë, çështja kritike e quajtur riabilitimi i identifikimit të akuzuarit si udhëheqës i grupit të policëve apo si një pjesëtar i të njëjtit grup, mund të përforcohet prej vështrimit okular.

Dëshmitari dhe i dëmtuari F [REDACTED] S [REDACTED] përpara luftës ishte shofer i një fabrike buke dhe tha se nuk e njohte personalisht të akuzuarin Matic. Me datën 23 Prill 1999 ai ishte me një grup burrash të ndarë prej grave dhe fëmijëve të cilët ishin urdhëruar që të shkonin në drejtim të Shqipërisë ndërkohë që burrat u mbajtën prej policisë. Ai kishte parë disa trupa të vdekur romësh kur grupi i tij i përbërë prej 18 – 22 vetësh arriti tek skena e masakrës të njohur prej banorëve vendas si “varreza e romëve”. Ai gjithashtu deklaroi se komandanti i këtij grupi policësh kishte aparat fotografik dhe mori disa foto të njerëzve në grupin e tij që ishin lëshuar.

Me datën 25/26 Mars 1999 kur filluan të shtënat në fshatin Krushë e Madhe ai dhe fshatarët e tjerë ikën në male. Ishte dita tjetër kur ata u lejuan prej ushtrisë që të ktheheshin në shtëpitë e tyre, ndërkohë që në kthim kaluan nga ‘vorreza e romëve’ që u ndaluan prej policisë në uniforma kamuflazhi ku ata pastaj i ndanë burrat nga gratë dhe fëmijët. Ai ishte në përbërje të një grupi prej 20 burrash të cilët u urdhëruan që të shkonin në drejtim të vreshtit, pikë në të cilën policia hapi zjarr mbi ta dhe ai ishte i vetmi që filloi të vraponte nëpërmjet të bandierave të rrushit duke u bërë i vetmi i mbijetuar i asaj masakre. Dëshmitari ishte plagosur në anën e majtë të shpinës dhe fishekët i kaluan nëpërmjet të anës së djathtë të gjoksit të tij. Pasi shpëtoi, në Shqipëri atij iu dha trajtim mjeksor në spitalin e Durrësit. Babai i tij dhe të afërm të tjerë ishin vrarë. Në gjykatë

dëshmitari nuk e njohu të akuzuarin Matic si pjesëtar të grupit që kreu masakrën duke thënë se ai s'e kishte parë kurrë atë më parë.

Vlerësimi i provave të paraqitura dhe perfundimi.

Vepra kriminale e krimit të luftës përfshin mënyra të ndryshme të shkaktimit të trajtimit jo njerëzor mbi kategori të ndryshme të njerëzve gjatë kohës së luftës apo konfliktit të armatosur. Në përmbajtje, vepra është e drejtuar në rastet kur grupe të caktuara apo ushtri sillen në një mënyrë që dhunon rregullat dhe normat e ligjeve ndërkombëtare. Trajtimi jo njerëzor përfshin veprimet e vrasjeve, keqtrajtimit, shkaktimin e vuajtjeve të mëdha dhe dëmtimeve trupore etj, sipas rregullave të parapara nga Konventa e Vjenës e vitit 1949 që ka të bëjë me mbrojtjen e civilëve, qytetarëve gjatë luftës apo konfliktetve të armatosura. Grupi kryesor i veprimeve kriminale të luftës përfshin ato veprime që e venë popullsinë civile në kondita tejet të vështira dhe në rrezik jete. Kjo mund të përfshijë zhdukjen e personave, marrjen e tyre peng, zhvendosjen dhe detyrimin për të lënë vendbanimin, plaçkitjet, vjedhjet dhe grabitjet e pasurive të tyre, konfiskimin e pasurive, punën e detyruar, detyrimin për të punuar për autoritetet pushtuese si dhe goditjet mbi objektet e mbrojtura prej ligjeve ndërkombëtare. Si një *amodus operandi*, ligji specifikon ose duke dhënë direkt urdhëra për kryerjen e veprave të tilla, ose kryerje direkt të tyre.

Në këtë çështje kriminale, gjykata nuk ka dyshim se kjo masakër (e cila ishte subjekti kryesor i këtij gjykimi) ka ndodhur shume ngjashëm me çfarë është përshkruar prej dëshmitarëve. Në këtë aspekt, dëshmitë e katër të mbijetuarve si dhe inspektmi i skenës së krimit janë shume bindëse.

Sipas kësaj, trupi gjykues është i bindur se kjo ngjarje e tmerrëshme ka ndodhur me një rezultat të frikshëm tragjik që mori jetën e 42 njerëzve të vrarë. Prandaj, të gjithë elementët e veprës kriminale të krimit të luftës të specifikuar në konflikt të armatosur, faktin që një numër i madh i popullsisë civile u vra dhe që vrasjet ishin urdhëruar dhe kryer në kundërshtim me ligjin ndërkombëtar janë plotësuar tërësisht. Nga kjo pikpamje, ndërshmëria dhe besueshmëria e dëshmitarëve nuk mund të vihet në pikëpyetje.

Megjithatë, është një princip bazë i ligjit kriminal që gjykata duhet të bindet përtej dyshimeve të arësyeshme që, ishte ky i akuzuar ai që e kreu krimin duke marrë pjesë në të ose duke urdhëruar kryerjen e veprës kriminale përpara se sa gjykata ta dënojë atë.

Në këtë çështje, trupi gjykues kishte një shqetësim të thellë në lidhje me besueshmërinë e identitetit të të akuzuarit dhe të arrinte në përfundimin se nuk mund të jetë përjashtuar ajo që mund të jetë një rast i identitetit të gabuar – error in personae.

Kur e analizojmë në detaje, trupi gjykues vjen në përfundimin se ka patur një seri problemesh të cilat kanë pasë efekt mbi provat e identifikimit të të akuzuarit në lidhje me masakrën. Provat e paraqitura prej A [REDACTED] Ze [REDACTED] sigurojnë një ilustrim të mirë të këtyre

vështirësive. Ai spegoi që të gjithë policët ishin të veshur në uniforma dhe prandaj, kjo ishte e vështirë që të identifikojë kryesit e veprave pas keqtrajtimit që ai dhe viktimat e tjera përjetuan, dhe për më tepër që ai nuk i kishte parë ata njerëz më parë. Përveç kësaj, ai spjegoi se kjo ishte pa dyshim, një ngjarje traumatike, dhe një problem i veçantë ishte edhe ai që, ka kaluar shume kohë përpara se të bëheshin përpjekje për të identifikuar të akuzuarin.

Një konsideratë e rëndësishme ishte që këta dëshmitarë dhe të mbijetuar të masakrës nuk e identifikuan të akuzuarin kur iu paraqitën fotografitë nga hetuesit e UNMIK – u dhe kjo ndodhi vetëm pasi që ata diskutuan ngjarjen me njëri tjetrin dhe të tjerët që ata arritën në përfudnimin se udhëheqës i grupit të njerëzve ishte në të vërtetë Sava Matic.

Në pikpamje gjyqësore, mënyra në të cilën dëshmitarët më së fundi e kanë identifikuar të akuzuarin ka trajtën e asaj që njeriu beson sepse i pëlqen ta besojë që kështu ka ndodhur, pra sapo emri i Sava Maticit filloi të qarkullojë midis të mbijetuarve dhe të afërmve të viktimave, gradualisht i përforcuar nga përsëritja, dëshmitarët të cilët më parë kishin dyshime të vërteta e gjetën veten përfundimisht të bindur se ai ishte i përgjegjshëm. Ndonëse kjo është e kuptueshme nuk është një baze e sigurt për dënim.

Një tjetër pikë e cila ngre dyshime në pikpamje të trupit gjykues ishte që, në se ishte e vërtetë që i akuzuari kishte bërë një krim të tillë të tmerrshëm me datën 25 Mars 1999 dhe si një drejtues i një grupi prej 15 policësh, është thjesht shume e pangjashme që pikërisht një muaj pas një veprmi të tillë ai të gjendej duke vepruar në një mënyrë shumë më pak të organizuar dhe planifikuar me vetëm tre njerëz në krah, me datën 23 Prill 1999 në ngjarjen e vreshtit.

Në lidhje me atë ngjarje në vreshtë, trupi gjykues ka gjetur mospërputhje të mëdha në dëshmitë e dëshmitarëve (vëllëzërit H [redacted] dhe babai) që kanë të bëjnë me atë se kush ishte personi që drejtoi armën ndaj H [redacted] H [redacted] dhe në se A [redacted] H [redacted] ishte i lidhur apo jo. Ndonëse A [redacted] H [redacted] është një burë i vjetër dhe shëndetlig, është si e pamundur që dikush të mund të harrojë një ngjarje aq të rëndësishme, një akt kriminal dhe ndoshta një prej momenteve më të këqija në tërë jetën e tij pasi që gjëra të tilla nuk ndodhin aq shpesh sa që njerëzit t'i harrojnë aq kollaj. Sipas kësaj, në pikëpamje të trupit gjykues, roli i të akuzuarit në këtë ngjarje nuk ka mundur të merret si i mirëqenë.

Në lidhje me incidentin e 10 litrave të qumështit që i akuzuari kërkoi prej të akuzuarit H [redacted] A [redacted], trupi gjykues kishte vënë re të njejtat kontradikta në deklaratimet e dëshmitarëve por ai incident në vetvete, bash prej natyres së vet, nuk mund të kualifikohet se krim lufte, përderisa mungojnë elementët e kërkuar dhe informacioni i detajuar për ta përmbushur atë si të tillë.

Ka një situatë të ngjashme në lidhje me incidentin e 10 Markave Gjermane në shtëpinë e Xh [redacted] A [redacted] me datën 25 Prill 1999. I [redacted] Z [redacted] vetë deklaroi se ai i dha paratë S [redacted] M [redacted] për të blerë cigare dhe S [redacted] M [redacted] nuk ka ushtruar ndonjë kërcënim. Ky incident nuk përben në asnjë farë mënyrë veprë kriminale.

Në lidhje me pjesë të Padisë që hamendëson djegjen dhe plaçkitjen e pasurive, prona të popullsisë shqiptarëve, trupi gjykues nuk ka dyshim se kjo vërtetë ka ndodhur por, nuk ka fakte të paraqitura që i akuzuari vetë të ketë marrë pjesë në veprime të tilla ose urdhëruar dikë që të ndërmerre veprime të tilla. Nuk pat asnjë dëshmitar të vetëm që të deklaronte se e kishte parë apo dëgjuar atë të bënte gjëra të tilla.

Trupi gjykues ka ndjekur instruksionet e veçanta të dhëna nga ana e Gjykatës Supreme të Kosovës, veçanërisht për të marrë në pyetje tërë dëshmitarët e kërkuar, të inspektonte skenën e krimit ku mendohet të ketë ndodhur masakra, të ballafaqonte dëshmitarët me kundërshtitë e deklarimeve të dhëna gjatë gjykimit të parë kryesor, të studjonte materialet, të shqyrtonte elementët dhe detajet e veprës kriminale në lidhje me incidentin. Megjithatë, duke pas ndërmarrë këto aksione, trupi gjykues mbetet i mendimit se ka shqetësime shumë serioze në lidhje me besueshmërinë e identifikimit të të akuzuarit deri në atë pikë sa ajo nuk mund të deklarojë se roli i tij në këtë incident ka qenë i provuar.

Më në fund, dyshimet në lidhje me fajsinë e të akuzuarit janë të bazuara në konsideratat e mëposhtme:

Sava Matic mbeti i lirë në qytetin e tij deri në Dhjetor 1999 duke jetuar së bashku pa ndonjë problem dhe nuk kishte akuza që prisnin për t'ju ngarkuar atij. Nuk ka prova që ai të jetë përpjekur për të ikur apo që ai të ketë marrë ndonjë aksion që do të mund të ishte interpretuar si një përpjekje për të mbuluar ose fshehur ndonjë prej gjurmëve të ndonjë akti kriminal apo influence ndaj ndonjë dëshmitari.

Niveli arsimor i tij dhe puna si një pastrues, fakti që ai ka mbaruar vetëm shkollën fillore, janë inkonsistente me hamendjet kundër tij që ai të ishte një komandant i një grupi të policëve serbë. Gjithashtu, nuk ka prova që ai ngarkohet nga pozicioni i rezervistit ushtarak ndaj pozitës së komandantit të kualifikuar të policisë ose, si dhe kur ka ndodhë kjo.

Prejardhja e tij serbe nuk mund të na bëjë që ne automatikisht ta marrim si të mirëqenë pjesmarrjen e tij në një aksion të tille.

Trupi gjykues mori në konsideratë principet e in *dobio pro reo* dhe për rrjedhojë, si dhe për shkak të mungesës së provave kundër tij, vendosi që Sava Matic të lirohet nga akuzat për veprimet e krimeve të luftës siç parashihet në nenin 142 te Kodit Kriminal të Jugosllavisë, deri sa nuk është provuar përtej dyshimeve të arësyeshme se ai ishte personi i cili i ka kryer veprat kriminale.

Paraburgimi:

Pasi që i akuzuari është liruar nga akuzat në ngarkim të tij, paraburgimi i tij ndërpritet sipas nenit 353, paragrafi 3 i LPP.

Kërkesat për kompensime:

Neni 108, paragrafi 3 i LPP

Kostoja:

Vendimi rreth koston së procedurave kriminale është i bazuar në artikullin 99, paragrafi 1 në lidhje me nenin 95, paragrafi 2, pika 1-5 i LPP – së.

Këshillë Ligjore:

Brenda 15 ditësh nga marrja e njoftimit për këtë vendim në formë të shkruar mund të paraqitet apel kundër tij në Gjykatën Supreme të Kosovës nëpërmjet të kësaj gjykate.

Prizren, 27 Mars, 2002
C.Nr. 66/2001

Procesverbalmajtëse

Debreuork Harle
(Nenshkruar)

Kryetare e Trupit Gjykses.

Hajnalka Karpati.
(Nenshkruar)